

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на докторант Ана Божанова на тема:

„КОЛЕКТИВНОТО ЧУВСТВО ЗА ЖЕРТВА
ПРИ БЪЛГАРИ И БЪЛГАРСКИ ТУРЦИ ПРЕЗ
ФОКУСА НА ИСТОРИЧЕСКАТА ПАМЕТ”

за присъждане на образователно-научна степен „Доктор” по Психология,
научна специалност „Социална психология”

Изготвила становището: проф. д-р Станислава Стоянова, ЮЗУ „Неофит Рилски”

Дисертационният труд на Ана Божанова е посветен на тема, която разкрива връзката между психология и историческо развитие (в историята на взаимоотношенията между българи и български турци).

Обемът на дисертацията е 160 страници. Структурата ѝ включва въведение, две глави и литература, която би трябвало също да бъде част от съдържанието на дисертационния труд. Литературата съдържа 239 литературни източника, от които 12 на кирилица и останалите - на латиница.

Първата глава представлява теоретична част, в която се разглеждат виктимологията като наука, условия за проявление на чувството за жертва, видове чувство за жертва, представят се изследвания на чувството за жертва, чувството за жертва се свързва с историческата памет и се обяснява от гледна точка на три теоретични концепции – за социалната идентичност, категоризацията и социалните репрезентации.

Втора глава е посветена на изследователската част от дисертационния труд. Описан е дизайнът на изследването, като освен него в същата глава са разгледани резултатите от изследването и са направени изводи.

Дисертационният труд е реализиран като част от международен проект. Конструирани са два въпросника за целите на дисертационния труд – за българи и за български турци. И двата въпросника включват следните съдържателни области: идентификация, идеологии, контакт с български турци или с етнически българи, общи групови нагласи, историческа памет, социо-демографски профил. Проведено е и структурирано интервю с малка извадка от българи и турци за получаване на допълнителна информация по темата на дисертационния труд. Използвана е модифицирана скала на Андригето и Халперин (2012) за изследване на чувството за жертва; адаптирана за български условия скала на Барет (2007) за измерване на етническата идентификация; скала за Ориентация към социална доминантност (SDO) на Сиданиус и Прато (1999); скала на Петигрю (2009) за измерване на авторитаризъм; айтем, адаптиран за български условия от скала на Гимондет (2013) за измерване на нагласата към другия етнос; скала за прошка на Нур (2008), адаптирана за български условия; скала за колективна вина и колективен срам на Вохл и Брандскомб (2005), която е адаптирана за български условия; скала на Богардус (1967) за социални дистанции, адаптирана за български условия; въпроси за вида и честотата на междуетническия контакт, създадени за целите на настоящето изследване. Докторантката е реализирала мащабно и комплексно изследване по тематиката на дисертационния труд. Коректно са формулирани 5 хипотези.

Изследвани са 576 етнически българи и 320 етнически турци. Таблица 2 от дисертационния труд би трябвало да се преработи, защото в момента представя само по едно изследвано лице от всеки пол от всяка възрастова група.

Резултатите от изследването като цяло са коректно представени, обработени и интерпретирани. Необходимо е в допълнение да бъдат посочени психометричните

характеристики на новосъздадените въпросници за целите на дисертационния труд – за българи и за български турци, с техните съдържателни области: идентификация, идеологии, контакт с български турци или с етнически българи, общи групови нагласи, историческа памет, социо-демографски профил – липсват данни от факторен анализ с разпределението на айтемите по фактори, липсват данни за надеждността на новосъздадените въпросници и на скалите по тях. Що се отнася до останалите въпросници, използвани в дисертационния труд, посочени са данни за тяхната надеждност.

Представянето и интерпретацията на отговори на въпроси от интервюто допълва събраната информация от въпросниците.

В автоферерата коректно са формулирани 4 приноса на дисертационния труд.

В заключение мога да заявя, че оценявам положително дисертационния труд и ще подкрепя придобиването на образователната и научна степен „доктор” от Ана Божанова.

30 март 2017 г.

Изготвила становището:

проф. д-р Станислава Стоянова